

Politická ekonomie strachu - Robert Higgs

31.května 2006 Zbyněk Klíč

Motto: „Ačkoliv na nás různá nebezpečí jistě číhají, stát nás před nimi nikdy v minulosti nechránil a nechrání nás ani dnes. Nemůže a ani nechce. Je totiž v jeho zájmu, abychom se báli.“

V březnu letošního roku vydal Liberální institut útlou, zato však neobyčejně zajímavou a inspirativní knihu amerického ekonomického historika a šéfredaktora časopisu The Independent Review, profesora Roberta Higgse, Politická ekonomie strachu.

Robert Higgs, který se specializuje na oblast války, hospodářských krizí a růstu státní moci, stejně jako národní obranu a vlastnická práva, se snaží v publikaci upozornit na fakt, že „stále větší rozsah našich aktivit se stává předmětem zájmu veřejných činitelů, aniž bychom o tento zájem jako jednotlivci nutně stáli.“ Základním prvkem současného růstu veřejného sektoru je v Higgsově analýze strach, „strach, že společnost by bez ohledu veřejných činitelů trpěla mnoha neduhy a svět by byl daleko horším místem k životu, než je.“

Strategie státního aparátu je pak poměrně jednoduchá: „objevit nějaké nebezpečí, vzbudit ve veřejnosti strach a využít jejího zájmu a poskytnout před takovým nebezpečím ochranu.“ S prvním vzrůstem státních intervencí do života společnosti se pak otevírá Pandořina skříňka, kterou lze jen obtížně zavřít. Tuto Pandořinu skříňku představují podle Higgse jednak strukturálně-ideologicko-politické změny jako industrializace, urbanizace, pokles významu zemědělství či rozvoj dopravy a komunikací, jednak aktuální krize jako války či ekonomický úpadek. Jak upozorňuje sám Higgs: „nikdy není stát tolik ve svém živlu jako v době války“.

Soubor textů Roberta Higgse, který Liberální institut nabídl, představuje analýzu některých konkrétních státních aktů, které významně zasahují do lidských životů. Jeden z textů se například věnuje vztahu mezi brannou povinností a zásahy státu do ústavy a lidských práv.

Evergreenem přílišné moci státu a omezování svobody jedinců je pak daň z příjmu, jejímuž rozboru v daňovém systému Spojených států se Higgs také věnuje. Kromě jiného se pak publikace zabývá i velkou ekonomickou krizí, v závěru rovněž přináší rozhovor s Robertem Higgsem.

Nepříliš rozsáhlá, ale novými a podnětnými informacemi nabitá publikace je zásadním příspěvkem do diskuse o (ne)užitečnosti role státu při spravování lidských záležitostí, o nebezpečí a rozpínavosti státní moci i příliš velké ceně, kterou za nesmyslné plány etatistů platíme svojí svobodou.